

Entendre-hi +
amb la
història

XAVIER
CARMANTU
MAINADÉ

Menjar el raïm la nit de Cap d'Any és el més semblant a jugar a la ruleta russa de les festes de Nadal. Durant uns pocs segons es posa a prova la capacitat d'empassar una bola de pela, raïm i pinyols tan compacta, que serviria per acabar les obres de la Sagrera d'una vegada.

Totes les tradicions tenen un origen i sovint és més recent del que es pensa. El «raïm de la sort» no és una excepció. De fet, el gener de 1917, un capellà de Puigcerdà anomenat mossèn Borra, escrivia a la revista Cere-tania amb un català d'aquell temps: «No sabem pas d'on ens ha vingut a casa nostra sa costum exòtica de endreparse dotse grans de raïm, mentres tocan les dotse de la nit del dia de St. Silvestre» i seguia «A ben segur que l'introduïdor d'aquella nova idolatria seria la martingala d'un venedor de raïms, que'n tenia una reconada i no se'ls podia treure de sobre».

Si només de pensar en el raïm de la nit de Cap d'Any ja us sentiú ridículs; si cada any, mentre sonen les campanades i procureu no morir ofegats, us jureu que mai més, aquest article és per a vosaltres.

L'invent del raïm de la sort

que, a la capital espanyola ja hi havia costum, entre la classe alta, de menjar raïm i beure xampany la nit del 31. Algunes fonts sostenen que ho haurien copiat dels francesos però per més que s'ha intentat trobar alguna dada concreta, no hi ha cap pista sobre l'origen gal d'aquest ritual de pas.

A Catalunya per demostrar que és una tradició recent es jus-

tifica a partir del fet que no apareix al famós *Costumari* de Joan Amades, publicat el 1950. Ara bé, si ens submergim en la premsa que custodien els arxius del país, de seguida es troben algunes notícies que demostren que fa cent anys ja s'havia consolidat aquell costum a casa nostra.

Per exemple *La Gralla* de Granollers el 1924 feia una acolorida crònica explicant que tothom sortia al carrer per donar la benvinguda al nou any. Per il·lustrar com de popular era allò de menjar raïm, el periodista esmentava el cas d'una vella venedora de llumins que s'havia partit la seva dotzena amb el gos que sempre l'acompanyava.

Gràcies a aquella mateixa capçalera es pot saber que aleshores ja era habitual interrompre les funcions teatrals per fer el raïm. Serveixi d'exemple el 1929, quan el Teatre Majèstic va aturar l'espectacle de sarsuela que s'hi representava aquella nit per celebrar el ritual.

En alguns indrets, la qüestió estava lligada al gènere. La premsa de Vilanova i la Geltrú informava que, per donar la benvinguda al 1932, el Centre Catalanista de la localitat orga-

nitzava una festa on «s'obsequiarà a les senyorettes assistents amb els clàssics dotze grans de raïm de la sort». Noti's que apareix l'adjectiu «clàssics», cosa que fa pensar que les generacions més joves ja ho havien incorporat com una pràctica habitual.

Es pot afirmar que durant la Segona República aquell costum ja s'havia escampat de nord a sud i d'est a oest de Catalunya. L'Hotel segle XX de Tremp publicava un anunci a *Renovació* on es feia saber que tothom que anés al «Gran Reveillon» per celebrar l'entrada del 1933 tindria «raïm de la sort». A més prometien «bonics regals per senyores i senyorettes».

Incoherència social

Tot i això hi havia qui encara es mirava aquell costum de cua d'ull. El 4 de gener de 1936, la revista *Aires de la Conca*, de Montblanc, a part de publicar l'anunci «Demaneu Xampany Francolí», incloïa un article signat per Pep del Pla titulat «Uvas de la Dicha», on ironitzava sobre el tema i es queixava de la incoherència d'una societat escèptica amb les creences religioses però que ràpidament abraçava «tradicions ridícules vingudes del paganism i plenes de bruixeries!». Imagineu si aquell home ara aixequés el cap i sabés que, a més de fer el raïm, s'hauria de posar uns calçotets vermells. ■

Uneix-te a la comunitat d'apassionats de la història d'EL PERIÓDICO. Envia comentaris, fes consultes i proposa temes que voldries que tractem en aquest espai. Escaneja el QR i participa.

Excedents

El cert és que el capellà no anava gaire desencaminat. Vuit anys abans, el 1909, un grup de productors de la Vall del Vinalopó (Alacant), que es volien desfer de l'enorme excedent de producció acumulat durant la verema, van proposar rebre el nou any consumint aquella fruita.

Ara bé, els investigadors han localitzat cròniques periodístiques madrilenyes de finals del segle XIX que demostren

els dubtes

¿12 campanades,
12 mesos?

A la premsa catalana d'abans de la guerra civil li preocupava discernir si eren dotze perquè coincidia amb les campanades o perquè tocava un gra per cada mes del nou any. Un periodista de l'època es preguntava si el fet d'oblidar-se de menjar el vuitè, posem per cas, li provocaria mala sort tot el mes d'agost.

Vehicles

DE REPARTIMENT I SERVEI

AQUEST CAP DE SETMANA

EBRO F-100

Coca-Cola

+ FASCICLE

PER NOMÉS
14,99€

elPeriódico
Entendre-hi +

Distribució a Barcelona i província. Resta de localitats sota reserva al quiosc.